

УДК 352:351.778.532(045)

О. Г. Курчин

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ: ПИТАННЯ ОНТОЛОГІЇ ТА АКСІОЛОГІЇ

У статті досліджуються онтологічні та аксіологічні аспекти ролі та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, містобудівна діяльність, населені пункти, поселення, територіальна громада, локальний інтерес.*

Постановка проблеми. У становленні, розвитку та практичній реалізації місцевого самоврядування, як територіальної організації публічної самоврядної (муніципальної) влади [1] важливу роль відіграє містобудівна діяльність, що виступає в якості основного інструменту організації життєвого простору в якому функціонують жителі відповідних населених пунктів – члени територіальних громад. Звідсіля містобудівна діяльність має екзистенційне значення для існування місцевого самоврядування як територіальної організації територіальних громад, а також не тільки як державно-правового та нормативно-правового феноменів, але й приватно-особистісного феномена, що сприяє та організує повсякденне життя людини, її оточуючу середу. Тому визначення ролі та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні є актуальною проблемою, та такою, що має велике теоретичне та практичне предметне значення для виникнення та організації державності в будь-якій її формі, а також для існування повсякденної діяльності територіальних громад та її членів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особлива важливість проблематики місцевого самоврядування в Україні та недостатня науково-теоретична розробка його правової природи неодноразово привертала увагу дослідників – як фахівців конституційного, муніципального, так і міжнародного права. Серед них: М. Антонович, В. Барвицький, Ю. Безбородов, Ю. Бланк, М. Бондар, В. Борденюк, О. Бурлак, Н. Варламова, Х. Воллман, Ю. Волошин, М. Гнатівський, В. Денисов, Л. Ентін, О. Зайчук, О. Київець, О. Копиленко, М. Корнієнко, Б. Кофман, О. Лукашова, І. Лукашук, Л. Лунц, Л. Луць, П. Маланчук, П. Мартиненко, Д. Матвеев, В. Мицик, Л. Мінгазов, Н. Мікула, В. Муравйов, О. Назаренко, Н. Нижник, Н. Оніщенко, А. Пеллет, Р. Петров, В. Погорілко, Н. Пронюк, М. Пухтинський, П. Рабінювич, А. Санченко, М. Селівон, Д. Снідал, І. Софінська, Д. Стокер, Д. Терлецький, В. Толстих, Е. Топалова, О. Фрицький, О. Чумакова, Х. Хілленберг, Р. Шапіро, В. Шаповал, Ю. Шемшученко, М. Шоу, Р. Штрайнц та інші.

Заслужують на увагу праці, присвячені окремим аспектам функціонування місцевого самоврядування у національних правових порядках. Це, зокрема, роботи: М. Баймуратова, О. Батанова, Ю. Берестнева, С. Большакова, М. Гірняк, Н. Глевацької, В. Григор'єва, З. Демічевої, І. Демченка, В. Журавського, В. Кампа, В. Кравченка, А. Нортон, Л. Михайлишиної, М. Орзіха, В. Писаренка, М. Пітцика, Н. Пронюк, О. Пушкар, В. Рубцова, П. Трачука, К. Хімсворта.

Однак наявні праці не містять комплексного підходу до питання конституційно-правового та муніципально-правового забезпечення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні, як конституційно-правової та муніципально-правової категорії і лише фрагментарно висвітлюють проблеми її організації та реалізації. Тому *метою* даної статті є розкриття онтологічних та аксіологічних аспектів ролі та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні.

Викладення основного матеріалу. Вся історія людською цивілізації напряму є пов'язаною з діяльністю людини по перетворенню середовища її проживання. Більш того, деякі елементи такої діяльності, що спочатку носила виключно екзистенційно-функціональний характер та була спрямованою на забезпечення виживання людської істоти в складних умовах оточуючого природного середовища, згодом перетворилася у телеологічно обґрунтовану та свідому технологічну діяльність з організації життєвого простору шляхом побудови людських поселень – містобудівну діяльність, та досі визначає та характеризує етапи існування та розвитку людства (Парфенон у Афінах, Форум у Римі, Собор святої Софії у Стамбулі, організація водопостачання і водовідведення, будівництво доріг у Стародавньому Римі тощо).

Таким чином, містобудівна діяльність напряму пов'язана з організацією людських поселень. Згідно В.І. Далу, поселення – це заселене місце, житловий простір, де поселені люди [2]. Населений пункт, населене місце чи поселення – це первинна одиниця розселення людей в межах однієї забудованої земельної ділянки (місто, селище, село), використовуюваного як місце тривалого (з року в рік, хоча б сезонно) проживання [3].

Таким чином, в онтологічному аспекті людське поселення (населений пункт) – це відповідний системний комплекс матеріальних та нематеріальних, групових та індивідуальних, екзистенційних та

повсякденних відносин, що характеризуються наявністю відповідних матеріально-процесуальних аспектів:

- по-перше, це земельна ділянка (предметна основа містобудівної діяльності, відповідний Номос Землі [4] – Авт.);
- по-друге, забудована земельна ділянка (відповідне характерне «наповнення», невід’ємна та основна «матрична» ознака містобудівної діяльності – Авт.);
- по-третє, земельна ділянка на якій проживають люди («антропологічна загрузка» території, як прояв основної телеологічної домінанти містобудівної діяльності – Авт.);
- по-четверте, земельна ділянка з забудовою, що тривалий термін використовується для проживання (часова, хронологічна ознака містобудівної діяльності – Авт.).

Разом з тим, слід розуміти, що зміст та реалізація містобудівної діяльності характеризується локальним підходом, він здійснюється в рамках функціонування територіальної громади, в її інтересах, для реалізації індивідуально-групових та соціально-функціональних життєвих устремлень її членів, тобто в межах території де виникає, конститується, інституціоналізується, функціонує та реалізується місцеве самоврядування, як локальний інститут публічної влади, що формується самою територіальною громадою.

Звідсіля, містобудівна діяльність є іманентною ознакою та характерною рисою місцевого самоврядування, бо завдяки неї формується, впорядковується та модернізується життєвий простір людини-члена територіальної громади у відповідності до її інтересів, інтересів її референтної групи (мікрогромади) або всієї громади (макрогромади).

Діяльність навколо організації та будівництва людських поселень має багатоаспектний характер, вона торкається не тільки первинного будівництва, але й всього розмаїття відносин, що виникають та є пов’язаними з цими процесами. Дійсно, коли в суспільстві відбуваються соціально-економічні зміни, вони викликають об’єктивну необхідність перетворення середовища проживання людини на локальному рівні її функціонування, тобто в рамках територіальної громади (будівництво, реконструкція місць проживання, житлових, громадських будівель, виробничих об’єктів, інженерних пристроїв, вулиць, місць відпочинку та ін.).

Але таке оптимальне перетворення середовища існування можливе лише в процесі розробки різного виду проектної документації, що розробляється компетентними суб’єктами по заказу відповідних замовників та за згодою і погодженням відповідних владних суб’єктів в сфері містобудівної діяльності.

У цьому аспекті представляє інтерес нормативне визначення містобудівної діяльності, що міститься в ст. 1 Закону України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 року. Під містобудуванням (містобудівною діяльністю) розуміється цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об’єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об’єктів містобудування, спорудження інших об’єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об’єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури [5].

Наведена законодавча дефініція носить системний та методологічний характер, вона включає наступні ознаки:

А) телеологічну спрямованість профільної діяльності – цілеспрямована діяльність відповідних суб’єктів права держави;

Б) полісуб’єктний склад містобудівної діяльності – державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, громадяни, об’єднання громадян;

В) мегаоб’єктий склад містобудівної діяльності – створення та підтримання повноцінного життєвого середовища;

Г) основні телеологічні домінанти – функції містобудівної діяльності, за рахунок яких досягається вирішення мегаоб’єктної задачі:

- прогнозування розвитку населених пунктів і територій;
- планування, забудова та інше використання територій;
- проектування об’єктів містобудування;
- будівництво об’єктів містобудування;
- спорудження інших об’єктів;
- реконструкція історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища;
- реставрація та реабілітація об’єктів культурної спадщини;
- створення інженерної та транспортної інфраструктури.

Разом з тим, вважаємо, що підхід, що був використаний законодавцем не є оптимальним, в ньому не була врахована низка позицій, що мають сутнісне значення для визначення містобудівної діяльності.

В цьому аспекті може допомогти нормативне визначення профільної діяльності, що було зафіксоване в ст. 1 Містобудівного кодексу Російської Федерації від 7 травня 1998 року, що на цей час втратив чинність [6]. (СЗРФ, 1998, № 19, ст.2069)

Так, тут під містобудівною діяльністю (містобудування, градоустрій) розуміється діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб в області містобудівного планування розвитку територій і населених пунктів, визначення видів використання земельних ділянок, проектування, будівництва та реконструкції об'єктів нерухомості з урахуванням інтересів громадян, суспільних і державних інтересів, а також з урахуванням національних, історико-культурних, екологічних, природних особливостей територій.

Телеологічний аналіз наведеної дефініції дає змогу, насамперед, виявити систему інтересів, згідно з якими та для задоволення яких реалізується містобудування – з урахуванням інтересів громадян, суспільних і державних інтересів. Крім того, тут зафіксована низка особливостей з урахуванням яких повинна здійснюватись містобудівна діяльність – з урахуванням національних, історико-культурних, екологічних, природних особливостей територій. Слід акцентувати увагу на особливій важливості вказаних нормативних новацій, що мають велике значення саме для місцевого самоврядування, в межах та в сфері діяльності органів якого здійснюється профільна діяльність. Тут також слід звернути увагу на фіксацію дуже оптимального суб'єктного складу містобудування – державні органи, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи – який є ширшим, ніж міститься в нормативному визначенні досліджуваної діяльності в профільному законі України. Разом з тим, треба звернути увагу на необхідність більш детального уточнення суб'єктного складу містобудування у контексті сполучення його з інтересами суб'єктів в досліджуваній сфері. Так, діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб в області містобудування здійснюється з урахуванням інтересів громадян, суспільних і державних інтересів, що суттєво звужує сферу інтересів фізичних осіб, що мають інше правове становище в рамках патримоніальної держави, а саме – іноземних громадян, апатридів, біпатридів, біженців, що є членами територіальних громад.

Представляє науковий та практичний інтерес визначення містобудівної діяльності, що міститься у Постанові Уряду Москви від 20 травня 2008 року № 417-ПП «Про подальший розвиток системи підготовки та проведення торгів при реалізації інвестиційних проектів у сфері капітального будівництва на території міста Москви» [7]. Тут, як вважається містобудівна діяльність, особливо у функціонально-діяльнісному аспекті визначається більш вдало та конкретніше – це діяльність з розвитку територій, що здійснюється у вигляді територіального планування, містобудівного зонування, планування території, архітектурного-будівельного проектування, будівництва, капітального ремонту, реконструкції об'єктів капітального будівництва.

Виходячи з наведеного, слід зауважити, що містобудівна діяльність – це складний конгломерат функціонально-процесуальних дій компетентних органів, що здійснюються у відповідності до національного законодавства та у спосіб встановлений національним законодавством. Але сфера реалізації такої діяльності завжди є одна – відповідна територія відповідного населеного пункту (міста, селища, села), тобто територіальний простір, який наповнений матеріальним змістом, що призначений задовольняти потреби людської спільноти, що постійно мешкає на відповідній території – тобто потреби територіальної громади в цілому та її членів – мешканців відповідної території. Саме в цьому складається та проявляється внутрішній та органічний зв'язок містобудівної діяльності з місцевим самоврядуванням: для першої – це насамперед сфера реалізації та функціонування; для другого – це форма задоволення основних потреб населення та кожного з мешканців населеного пункту у створенні належної системи забезпечення життя, що лежить в основі життєвого простору людини, де вона функціонує в ординарних умовах в рамках повсякденності, а також в екстраординарних умовах у випадках кризових явищ у функціонуванні державності.

Важливе значення має матеріальне наповнення містобудівної діяльності. Житлові, громадські, виробничі будівлі, дороги, інженерні комунікації, інші споруди та природне оточення відносяться до матеріальних елементів населеного пункту. Таким чином, планування населених пунктів є облаштуванням місць проживання з певною організацією матеріальних елементів. Планування населених пунктів включає: устрій населеного пункту (міста, селища, села) з оптимальною організацією території та розміщенням житлових, громадських, виробничих будівель, споруд, доріг, інженерних комунікацій, інших об'єктів, раціональним використанням навколишнього природного середовища для задоволення потреб людей, що в ньому проживають. Таким чином, у широкому розумінні під містобудуванням слід розуміти структурну організацію матеріальних елементів населеного пункту, а також реальне наповнення такого людської агломерації відповідними послугами, що надаються органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами, що ними створюються.

Слід зазначити, що в умовах світової та національної економічної кризи перетворення і реконструкція населених пунктів, як альтернатива існуючому раніше пріоритету будівництва нових, набуває все більшого значення. У зв'язку з цим зростає актуальність розвитку міст та інших населених

пунктів. Тому при виконанні планування населеного пункту як проектного заходу необхідно: розрахувати, підібрати і розмістити в необхідному порядку його матеріальні елементи; провести архітектурно-просторову організацію території і площі, прилеглий до нього; організувати природне середовище так, щоб найкращим чином задовольнити потреби проживаючих там людей в оптимальних умовах побуту, праці та відпочинку. Велику роль у вказаній роботі відіграють органи місцевого самоврядування, що формуються безпосередньо територіальними громадами та діють від їх імені. Саме тут вкрай важливим є формування мотивації членів територіальних громад та органів місцевого самоврядування відносно підвищення якості містобудівної діяльності та модифікації її форм та методів з урахуванням передового світового та національного досвіду організації містобудування та територіального самоврядування.

Кожен з напрямків (функцій) містобудування володіє системними властивостями, бо містить великий перелік заходів, що спрямовані на здійснення містобудівної діяльності. Однак слід розуміти, що реалізація зазначених заходів є такою, що, по-перше, нормується, а, по-друге, входить до компетенції відповідних суб'єктів профільної діяльності у вигляді відповідних повноважень. Наприклад, ст. 2 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року [8] регулює планування і забудову територій, визначаючи їх як діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає:

- прогнозування розвитку територій;
- забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій;
- обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;
- взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій;
- визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів;
- встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності;
- розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів;
- реконструкцію існуючої забудови та територій;
- збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень;
- створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури;
- створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;
- проведення моніторингу забудови;
- ведення містобудівного кадастру;
- здійснення контролю у сфері містобудування.

Слід зазначити, що перелік повноважень суб'єктів містобудування в зазначеній сфері є досить широким та великим, тому в процесі реалізації постають проблеми розмежування компетенції в профільній сфері між ними, з метою припинення процесів виникнення компетенційних спорів та конкуруючої компетенції. Акцентуємо на цьому особливу увагу, бо вважаємо, що органи місцевого самоврядування, як повноважні представники територіальної громади повинні володіти відповідними компетенційними повноваженнями в сфері містобудування в достатньому обсязі, для реалізації завдань щодо розвитку територіальних громад та територій на яких вони функціонують.

Висновки. Резюмуючи, слід дійти наступних висновків:

- містобудівна діяльність має екзистенційне значення для існування місцевого самоврядування як територіальної організації територіальних громад, а також не тільки як державно-правового та нормативно-правового феноменів, але й приватно-особистісного феномена, що сприяє та організує повсякденне життя людини, її оточуючу середу;
- визначення ролі та значення містобудівної діяльності в місцевому самоврядуванні є актуальною проблемою, та такою, що має велике теоретичне та практичне предметне значення для виникнення та організації державності в будь-якій її формі (матеріальний простір державності – Авт.), а також для існування повсякденної діяльності територіальних громад та її членів;
- містобудівна діяльність оптимально співвідноситься з місцевим самоврядуванням, бо вона здійснюється безпосередньо на локальному рівні функціонування соціуму – там де формуються і функціонують територіальні громади, що є первинними суб'єктами місцевого самоврядування (ст. 140 Конституції України [9]);
- містобудівна діяльність є телеологічно обґрунтованою діяльністю уповноважених суб'єктів держави та місцевого самоврядування, що здійснюється з метою реалізації багатоманітних інтересів фізичних, юридичних осіб, держави та міститься у створенні відповідної системи життєвого простору людини;

- містобудівна діяльність є іманентною ознакою та характерною рисою місцевого самоврядування, бо завдяки неї формується, впорядковується та модернізується життєвий простір людини-члена територіальної громади у відповідності до її інтересів, інтересів її референтної групи (мікрогромади) або всієї громади (макрогромади).

Список використаної літератури

1. Баймуратов М.О., Григорьев В.А. Муниципальная власть: актуальные проблемы становления и развития в Украине / М.О. Баймуратов, В.А. Григорьев. - О.: «Юридическая литература», 2003. – 248 с.
2. Поселение // Толковый словарь В. Даля [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://vidahl.agava.ru/>
3. Населенный пункт// Большой энциклопедический словарь / Глав. ред. А. М. Прохоров. – В 2 Т. – Т. 1. – М.: Из-во «БРЭ», 2001. – С. 1021.
4. Шмитт К. Номос Земли в праве народов Jus Publicum Europaeum / К. Шмитт. – СПб.: Владимир Даль, 2008. – С. 22.
5. Про основи містобудування: Закон України від 16 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 52. – Ст. 683.
6. Градостроительный кодекс Российской Федерации от 7 мая 1998 года // СЗРФ. – 1998. – № 19. – Ст. 2069.
7. О дальнейшем развитии системы подготовки и проведения торгов при реализации инвестиционных проектов в сфере капитального строительства на территории города Москвы: Постановление Правительства Москвы от 20 мая 2008 года № 417-ПП [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://www.realtymag.ru/pravo/postanovlenie-pravitelstva-moskvy-ot-2052008-g-417pp-o-dalneyshem-razviti-i-sistemy-podgotovki-i-provedeniya-torgov-pri>
8. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 34. – Ст. 343.
9. Конституція України 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

O. Kurchin

ROLE AND IMPORTANCE OF URBAN PLANNING IN LOCAL GOVERNMENT: THE PROBLEM OF ONTOLOGY AND AXIOLOGY

In the formation, development and practical implementation of local government as a self-governing territorial organization of public (municipal) authorities plays an important role urban activities, serving as the main tool of the living space in which people operate related settlements - members of local communities. Hence urban activity has existential significance for the existence of local government as the territorial organization of local communities, and not just as a state-legal and legal phenomena, but also private and personal phenomenon that facilitates and organizes daily life and its surrounding environment. Therefore, the role and importance of urban planning in local government is an urgent problem, and as having great theoretical and practical significance for the subject matter of the origin and organization of the state in any of its forms, as well as the existence of daily activities of local communities and its members.

The whole history of human civilization is directly related to human activities to transform his environment. Moreover, some elements of these activities, which initially were purely existential-functional nature and was aimed at ensuring the survival of human beings in difficult conditions surrounding environment, later turned into a teleological reasonable and conscious technological activities of living space by building human settlements - urban activity, and still defines and describes the stages of the existence and development of mankind.

In the ontological aspect of human settlement (town) - a complex system corresponding tangible and intangible, group and individual, existential and everyday relationships that are characterized by the presence of relevant material and procedural aspects: firstly, this land (subject framework of urban development, the corresponding Nomos of the Earth), and secondly, built-up land (corresponding characteristic «filling» integral and basic «matrix» feature of urban development), and thirdly, the land on which people live («anthropological Search» territory as a manifestation basic teleological dominant urban development), and fourthly, land with buildings that used for long term stay (temporal, chronological feature of urban development).

However, it should be understood that the content and implementation of urban development characterized by a local approach, it performed in the framework of the local community in its best interest to implement individual and group social and functional life aspirations of its members, that is, within the territory of which occurs constituted, institutionalized, functions and implemented local government, as a local institution of public authority formed by the very local community.

Hence, urban activities are inherent and characteristic feature of local government, because it is formed by, ordered and modernized living space a human member of the local community in accordance with its interests, the interests of its reference group (micro) or the whole community (makro community).

Activities around the organization and construction of human settlements is multidimensional in nature, it

affects not only the initial construction, but also the diversity of relations that occur and are associated with these processes. Indeed, in a society where there are social and economic changes they cause an objective need to transform the human environment at the local level of functioning, in within the local community (construction, reconstruction habitat, housing, public buildings, industrial facilities, engineering devices, streets, recreation, etc.).

But such an optimal habitat conversion is only possible in the development of various types of project documentation developed by competent actors to order the relevant customers and with the consent and approval of relevant government entities in the field of urban development.

Keywords: *local government, urban development, human settlements, settlements, territorial community, the local interest.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО І ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

УДК 347.92

Л. М. Ніколенко

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ, ЦИВІЛЬНОМУ, АДМІНІСТРАТИВНОМУ І КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВАХ

У статті здійснено порівняльна характеристика апеляційного провадження в господарському, цивільному, адміністративному і кримінальному судочинствах, охарактеризовані їх основні положення, визначені особливості окремих судочинств, сформульовані пропозиції щодо вдосконалення положень Господарського процесуального кодексу України.

Ключові слова: *перегляд, судовий акт, апеляційне провадження, судочинство, апеляційна скарга.*

Постановка проблеми. Кримінальний, цивільний, адміністративний і господарський процес здійснюються у різних процесуальних формах, але кожна з них передбачає свого роду «охоронний блок», сукупність проваджень з перегляду судових актів. Без цього судові помилки залишалися б без уваги і не виправлялися. Рівень ефективності правосуддя при такій побудові процесуальної форми, безумовно, знизився б, оскільки допущені судові помилки залишалися невиправленими. Процесуальна форма, включаючи систему перегляду судових актів, не лише допускає можливість припущення судової помилки, а і передбачає засоби їх усунення. Треба зазначити, що процесуальне законодавство не містить визначення апеляції, апеляційного провадження, не розкриває етапи апеляційного провадження. Не визначення цих питань у законодавстві ставить під загрозу прийняття законного та обґрунтованого рішення. Вищезазначеним обґрунтовується актуальність та своєчасність дослідження.

Метою цієї статті є порівняльна характеристика апеляційного провадження в господарському, цивільному, адміністративному і кримінальному судочинствах, що представляється важливим як для визначення основних положень, які є аналогічними для всіх видів судочинств, так і положень які відрізняються один від одного.

Стан дослідження. Деякі аспекти апеляційного провадження досліджували Д. М. Притика, С. В. Васильєв, О. О. Борисова, А. Ф. Клейнман, В. М. Коваль, В. Т. Маляренко, К. І. Малишев, О. А. Ломакіна та інші вчені-процесуалісти.

Виклад основних положень. Одним з питань, що обговорюються як юристами-практиками, так і вченими-правознавцями, є питання про існування апеляційної інстанції в системі господарських судів як інстанції.

А. Ф. Клейнман, пояснюючи відмову в 1917 році радянського уряду від апеляції, указував на такі її негативні риси, як тяганина та безвідповідальність першої інстанції, яка вважала, що вона може вирішити справу як-небудь тому, що є інша інстанція, яка виправить рішення [1, с. 253].

В. Т. Маляренко негативно висловлювався щодо введення апеляційного перегляду справ. Він вважав, що прибічники даного інституту переоцінюють цю інстанцію, оскільки це не додаткова інстанція для розгляду справ, а частина нинішньої касаційної інстанції з додатковими можливостями дослідження доказів. Також він підкреслював, що ті законодавці, які свого часу в нашій країні з її специфікою та менталітетом народу відмовились від апеляційного перегляду справ на користь касації з можливістю